

Pozycja klienta niewypłacalnego biura podróży

Temat relacji prawnych pomiędzy klientem a biurem podróży, które ogłosiło upadłość, zawsze wzbudza emocje. Pochylili się nad nim prawnicy z kancelarii Wierzbicki Adwokaci i Radcowie Prawni Sp. k.

MARTA FOLTYN, PRZEMYSŁAW WIERZBICKI

Zuwagi na fakt, że biura podróży jak każdy biznes niekiedy ogłaszają upadłość z powodu niewypłacalności, pamiętać należy o przysługujących klientom tych biur, na podstawie obowiązujących przepisów prawnych, uprawnieniach, zwłaszcza w sytuacji, gdy wyjazd turystyczny został odwołany.

UCHWAŁA SĄDU NAJWYŻSZEGO

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na wydaną niedawno przez Sąd Najwyższy uchwałę, w której, w odniesieniu do uprawnień przyznanych klientom niewypłacalnych biur podróży, Sąd Najwyższy wskazał na możliwość wstąpienia przez takiego klienta na drogę sądową celem

otrzymania zwrotu wpłat wniesionych w ramach zapłaty za imprezę turystyczną (uchwała Sądu Najwyższego w składzie 3 sędziów z dnia 19 maja 2016 r., sygn. akt III CZP 18/16).

OBOWIĄZKI BIURA PODRÓŻY

Analizując kwestię przedmiotowych uprawnień klientów niewypłacalnych biur podróży, w pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z ustawą z dnia 28 stycznia 2016 r. o usługach turystycznych (dalej jako „Ustawa”) przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą w zakresie organizowania imprez turystycznych oraz pośredniczenia na zlecenie klientów w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych zobowiązany jest m.in. do zapewnienia klientom na wypadek swojej niewypłacalności:

1) pokrycia kosztów powrotu klientów z imprezy turystycznej do miejsca wyjazdu lub planowanego powrotu z imprezy turystycznej,

w wypadku gdy organizator turystyki lub pośrednik turystyczny wbrew obowiązkowi nie zapewnia tego powrotu, a także

2) zwrotu wpłat wniesionych tytułem zapłaty za imprezę turystyczną,

w wypadku gdy z przyczyn dotyczących organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego oraz osób, które działają w ich imieniu, impreza turystyczna nie zostanie zrealizowana, a także

3) zwrotu części wpłat wniesionych tytułem zapłaty za imprezę turystyczną, odpowiadającą części imprezy turystycznej, która nie zostanie zrealizowana z przyczyn dotyczących organizatora

turystyki lub pośrednika turystycznego oraz osób, które działają w ich imieniu.

Aby powyższe obowiązki zostały zrealizowane w sposób prawidłowy, organizator turystyki lub pośrednik turystyczny powinien

1)zawrzeć umowę gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej, lub

2)zawrzeć umowę ubezpieczenia na rzecz klientów, lub

3)przyjmować wpłaty klientów wyłącznie na rachunek powierniczy, jeżeli wykonuje usługi turystyczne wyłącznie na terenie kraju i złoży marszałkowi województwa oświadczenie o przyjmowaniu wpłat na rachunek powierniczy.

Treść wspomnianej gwarancji lub umowy ubezpieczenia powinna, zgodnie z Ustawą, obejmować upoważnienie dla marszałka województwa lub wskazanej przez niego jednostki do wydawania dyspozycji wypłaty zaliczki na pokrycie kosztów powrotu klienta do kraju. W przypadku niewypłacalności biura organizującego wyjazd turystyczny marszałek województwa prowadzi działania związane z organizacją powrotu klientów z imprezy turystycznej, jeżeli wspomniany organizator lub pośrednik, wbrew przewidzianemu w ustawie obowiązkowi, nie zapewnią tego powrotu.

Marszałek województwa jest uprawniony ponadto do występowania na rzecz klientów w sprawach wypłaty środków z tytułu umowy gwarancji bankowej, umowy gwarancji ubezpieczeniowej lub umowy ubezpieczenia, w przypadku odwołania/częściowego niezrealizowania wyjazdu turystycznego, na zasadach określonych w treści tych umów.

ZAPEWNIENIE POWROTU

Jak zostało wskazane powyżej, marszałkowi województwa przysługują uprawnienia zarówno w zakresie zorganizowania powrotu klientów niewypłacalnego organizatora bądź pośrednika turystycznego, jak i w zakresie żądania wypłaty kwot wpłaconych przez klientów biura podróży, które okazało się niewypłacalne.

W odniesieniu do kwestii praw przyznanych marszałkowi województwa w związku z obowiązkiem zapewnienia powrotu klientów niewypłacal-

nego organizatora bądź pośrednika turystycznego, wskazać należy, że zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami marszałek województwa prowadzi działania związane z organizacją powrotu klientów z imprezy turystycznej, wykorzystując w tym celu między innymi zaliczkę uzyskaną od gwaranta.

Z uwagi na fakt, że przepisy nie przewidują wypłaty na ten cel środków pieniężnych poszczególnym klientom, a jedynie zapewnienie im powrotu do kraju (wskutek działań podejmowanych przez marszałka województwa), w opinii Sądu Najwyższego należy uznać, że w tym zakresie nie powstaje indy-

**Klient
nie może samodzielnie
żądać wypłaty środków
na powrót z wyjazdu tury-
stycznego, jest natomiast
uprawniony do żądania
zorganizowania
takiego
powrotu**

widualne prawo klienta do uzyskania środków finansowych na powrót do kraju, a jedynie jego prawo do uzyskania świadczenia w postaci zapewnienia mu powrotu do kraju. Tym samym klient nie może samodzielnie żądać wypłaty środków na powrót z wyjazdu turystycznego, jest natomiast uprawniony do żądania zorganizowania takiego powrotu.

ZWROT WPŁATY

Inaczej sytuacja przedstawia się w przypadku kwestii zwrotu wpłat poczynionych przez klientów w przypadku odwołania bądź niezrealizowania wyjazdu turystycznego w całości zgodnie z zawartą umową.

W tym zakresie marszałek województwa uprawniony jest do występowania na rzecz klientów w sprawach wypłaty środków z tytułu umowy gwarancji bankowej, umowy gwa-

rancji ubezpieczeniowej lub umowy ubezpieczenia na zasadach określonych w treści tych umów. Oznacza to, że marszałek województwa ma ustawowe upoważnienie (pełnomocnictwo) do działania na rzecz klientów w sprawie wypłaty przez gwaranta kwot wpłaconych przez klientów na imprezę turystyczną i że zasady działania marszałka w tym zakresie powinny być określone w powyższych umowach. Nie oznacza to jednak, że beneficjentem umowy gwarancji w tym zakresie jest marszałek województwa oraz że tylko on może żądać wypłaty należności, a ponadto, że tylko on jest uprawniony do dochodzenia tej należności przed sądem. Beneficjentem umowy gwarancji jest bowiem w tym zakresie klient biura podróży, gdyż zgodnie z obowiązującymi przepisami umowa gwarancji ubezpieczeniowej właśnie jemu ma zapewnić zwrot tych należności.

Powyższe założenia zostały potwierdzone w przywołanej wcześniej uchwałie Sądu Najwyższego, w której sąd wskazał, że niezależnie od wspomnianej powyżej możliwości wystąpienia w imieniu klientów niewypłacalnego biura podróży przez marszałka województwa, sami klienci są również uprawnieni do żądania od biura podróży zwrotu wpłat wniesionych tytułem zapłaty za imprezę turystyczną. Tym samym, w opinii Sądu Najwyższego, legitymacja czynna (uprawnienie do dochodzenia zwrotu wpłaty) przysługuje nie tylko marszałkowi województwa, ale i bezpośrednio samym klientom niewypłacalnego biura podróży.

WARTO PAMIĘTAĆ

Podsumowując, warto pamiętać o prawach przyznanych klientom niewypłacalnym biurom podróży, a przed wykupieniem wycieczki warto rozważyć uzyskanie informacji o wysokości kwoty gwarancji danego biura podróży celem zbadania możliwości uzyskania późniejszego zwrotu dokonanej wpłaty. ●

Marta Foltyn jest aplikantem adwokackim, a Przemysław Wierzbicki jest adwokatem partnerem zarządzającym w kancelarii Wierzbicki Adwokaci i Radcowie Prawni Sp. k.